ARKEOLOGISK RAPPORT 2017:19

Utredning vid Uggledalsvägen

Hästebäck 1:2, 1:3 och 1:16 | Askims socken
Arkeologisk utredning | Göteborgs stad

Karolina Kegel

GÖTEBORGS
STADSMUSEUM

ARKEOLOGISK RAPPORT FRÅN
GÖTEBORGS STADSMUSEUM
ISSN 1651-7636
© Göteborgs stadsmuseum 2017
Norra Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
www.goteborgsstadsmuseum.se

REDAKTION
Else-Britt Filipsson
Tara Gullbrand
Karolina Kegel
Ulf Ragnesten
Tom Wennberg

OMSLAGETS GRAFISKA FORM
Mimmi Andersson
Omslag: Rester av grund till uthus från historisk tid. Foto mot öst.

TOPOGRAFISKA OCH EKONOMISKA KARTAN
© Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-3211

KARTOR FRÅN STADSBYGGNADSKONTORETS DATABAS
© Göteborgs Stadsbyggnadskontor

UTREDNING VID UGGLEDALSVÄGEN
Arkeologisk utredning

SAMMANFATTNING

I juni 2017 genomförde Göteborgs stadsmuseum en arkeologisk utredning i Hästebäck/Uggledal i Billdal, södra Göteborg. Utredningen föranleddes av planer på nya kolonistugor.

Utredningsområdet ligger omedelbart söder om by-/gårdstomten för Uggledals by. Topografin antydde att också förhistoriska lämningar skulle kunna påträffas. Utöver ett fåtal grundstenar till ett uthus/lada från historisk tid, och ett litet antal fynd av bland annat historisk keramik och flintavslag, framkom ingenting av antikvariskt intresse. Göteborgs stadsmuseum bedömer att inga ytterligare arkeologiska åtgärder krävs inför exploatering.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	431-11781-2017
GSM dnr	0759/17
Uppdragsgivare:	Fastighetskontoret, Göteborgs stad
Läge:	Del av Hästebäck 1:2, 1:3 samt 1:16, Askims socken, Göteborgs kommun (figur 1-2)
Koordinater:	N: 6 385 706 / E: 147 229 (SWEREF 99 12 00)
Grävningsorsak:	Husbyggnation
Grävningsinstitution:	Göteborgs stadsmuseum
Datum för undersökning i fält:	2017-06-26--2017-06-30
Undersökt yta:	18 500 m^2 (extensivt), cirka 370 m^2 (intensivt)
Antal arkeologtimmar i fält:	72
Antal maskintimmar:	36
Platsledare:	Karolina Kegel
Övriga deltagare i fält:	Ulf Ragnesten
GSMA nr:	170008

Figur 1. Utredningsområdets läge i Billdal, södra Göteborgs stad. Vägkartan, skala 1:100 000.

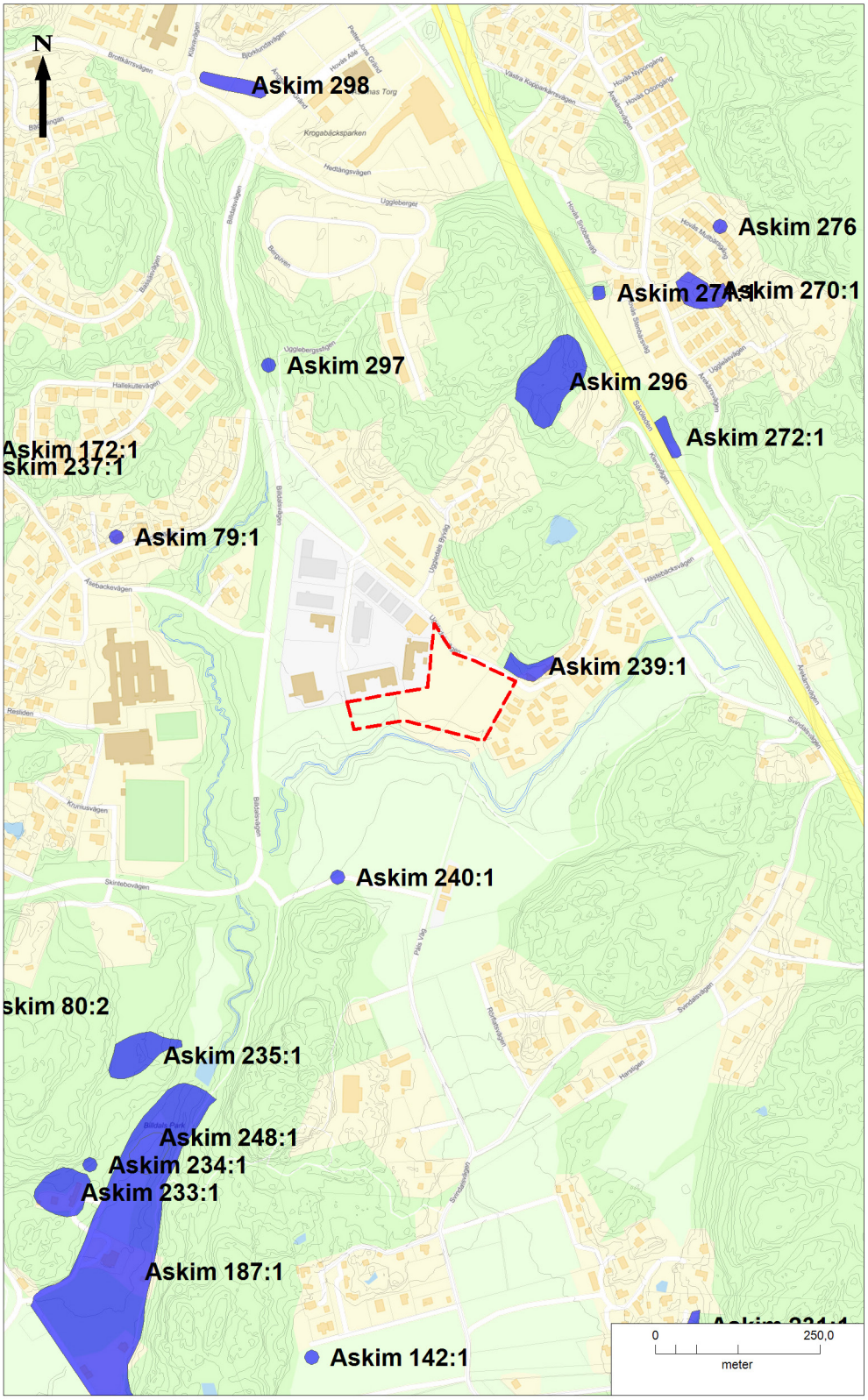

Figur 2. Utredningsområdets läge strax söder om Uggledalsvägen och bytomten Askim 239. Fornlämningar är markerade i blått. Stadskartan, Göteborgs stad, skala 1:10 000.

INLEDNING

Inför planerad utveckling av ett odlingslottsområde till kolonilottsområde med stugor genomförde Göteborgs stadsmuseum en arkeologisk utredning i Hästebäck, Billdal i södra Göteborgs kommun under juni 2017 (figur 1).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Utredningsområdet ligger i en dalgång, avgränsad åt norr av en höjd och belägen omkring 1,5 km från kusten. Omedelbart nordost om utredningsområdet, vid foten av ovannämnda höjd, ligger fornlämningen Askim 239, gårdstomten för hemmanet Hästebäck (figur 2).

Utredningsområdet utgörs idag huvudsakligen av odlingslotter (figur 3). Väster om odlingsområdet finns ängsmark, använd som betesmark för hästar (figur 4). Området är till stora delar mycket plant, med en höjd över havet om ca 24 m. I södra delen sluttar dock ytan mot en ravin med ett mindre vattendrag, ett biflöde till Krogabäcken. Två mindre ytor i norra delen utgörs av en bollplan använd av förskolan vid Uggledalsvägen respektive en mindre parkering och gräsmatta.

Figur 3. Utredningsområdet mot nordväst. I bakgrunden syns förskolan vid Uggledalsvägen.

Figur 4. Utredningsområdets västra del, mot sydväst. Området sluttar här ner mot bäckravinen.

TIDIGARE FYND OCH UNDERSÖKNINGAR

En arkeologisk utredning genomfördes 1998 av dåvarande Riksantikvarieämbetet UV Väst, omedelbart öster om det nu aktuella området (Edvinger 1998). Vid denna utredning framkom inga fornlämningar eller annat av antikvariskt intresse.

År 2000 gjordes en förundersökning av gårdstomten Askim 239 norr om utredningsområdet. Två husgrunder påträffades (Bramstång 2001).

SYFTE OCH UNDERSÖKNINGSMETOD

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om någon okänd fornlämning finns inom det planerade exploateringsområdet samt att avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar i förhållande till exploateringsområdet.

Inför fältarbetet genomgicks arkivmaterial och äldre kartor. Storskifteskartan för Hästebäck från 1818 visar bland annat en väg mellan dagens odlingsområde och betesmarken. I övrigt utgörs området av brukad mark (figur 5).

Utredningen genomfördes därpå genom sökschaktning med grävmaskin på den aktuella ytan. Schakt och eventuella anläggningar dokumenterades med foto och textbeskrivning samt mättes in med RTK-GPS.

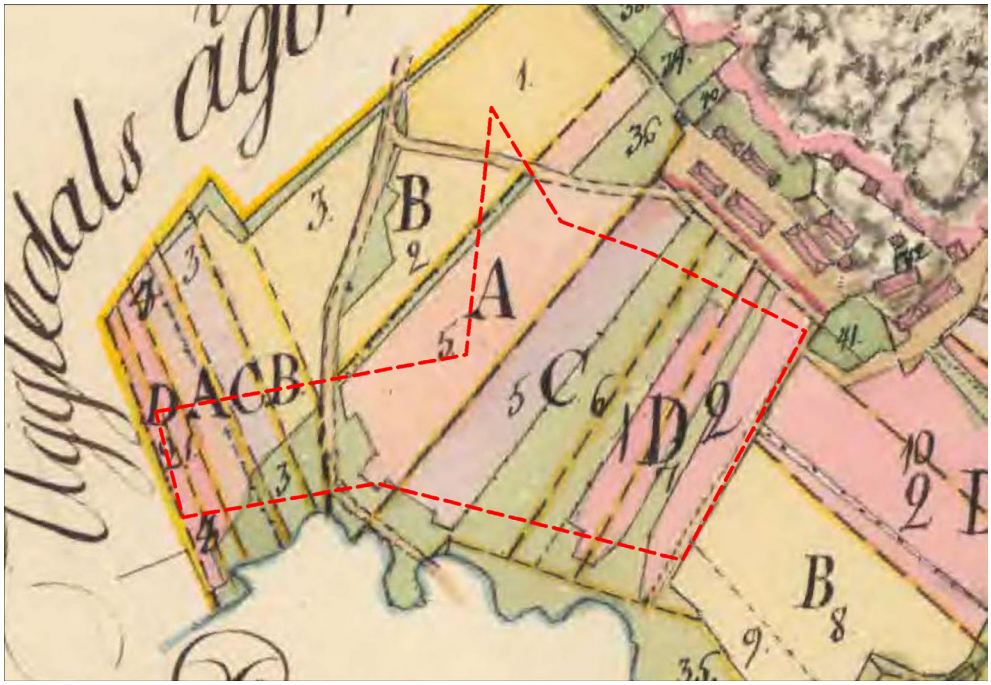

Figur 5. Utredningsområdets läge på utsnitt av storskifteskartan för Hästebäck, 1818. Norr är uppåt i bild.

Då utredningen genomfördes under odlingssäsong ville exploatören att odlingsytor skulle undvikas vid schaktning. Göteborgs stadsmuseum bedömer dock utifrån undersökningsresultaten att befintliga schakt var tillräckliga för att ge ett fullgott underlag till vidare beslut.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Sammanlagt grävdes 52 schakt (figur 6). Schakten uppvisade generellt en stratigrafi av matjord och lera, med undantag för ett fåtal schakt i söder och väster, med ett tunt lager grusig sand (S30) respektive sandig silt (S36, S47, S48) ovan leran. I ett tiotal schakt förekom kolstänk mellan matjord och lera (se bilaga 1).

Inga anläggningar påträffades, med undantag för några grund-/syllstenar till en trolig ekonomibyggnad i S42-43 (figur 7). I schakt S43 framkom även en bränd träkonstruktion av brädor, möjligen del av en vägg eller golv. Ena sidan av konstruktionen var plasttäckt.

Fyndmaterial påträffades i matjorden i femton av schakten (se bilaga 1). Det bestod framför allt av historiskt material i form av enstaka skärvor rödgods och flintgods från 1800-1900-tal samt tegelkross, sentida glas och två kritpipsfragment. Bland keramikmaterialet fanns även fem skärvor ostindiskt porslin. I övrigt framkom ett flintavslag, en mindre mängd övrig flinta och fyra fragment brända ben.

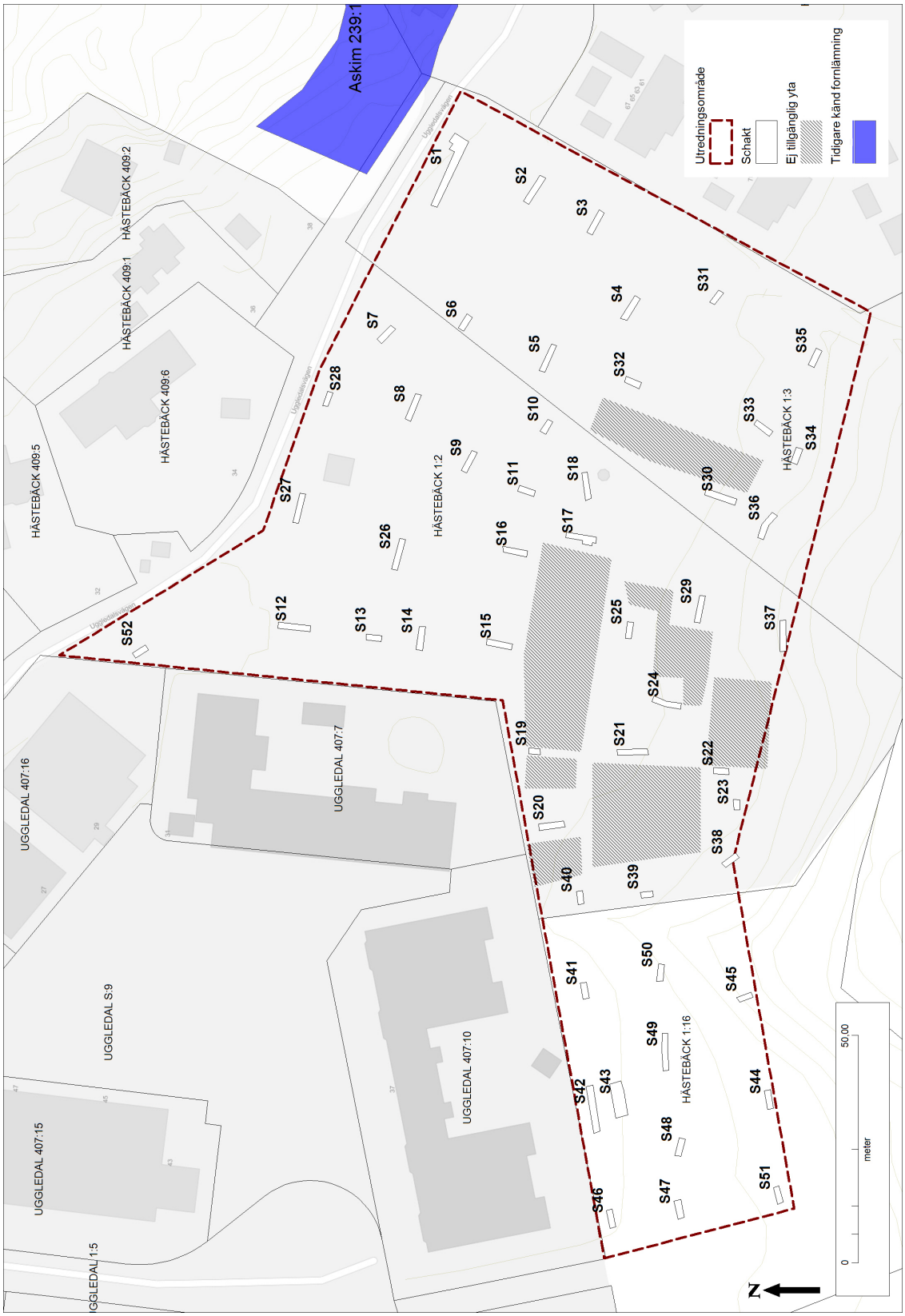

Figur 6. Schaktplan.

Figur 7. Stenblocken i schakt S42, troligen syllstenar till en ekonomibyggnad. Foto mot väst.

FYNDBESKRIVNING

Inga fynd insamlades vid utredningen. I övrigt se bilaga 1.

DATERING OCH TOLKNING

Fyndmaterialet tolkas huvudsakligen som spår av gödsling med hushållsavfall på åkermarken. Även det ostindiska porslinet hör sannolikt till 1800-talsmiljön. Den påträffade husgrunden betraktas som sentida och av ringa informationsvärde.

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Inom utredningsområdet påträffades ingen fornlämning. Göteborgs stadsmuseum bedömer att inga ytterligare arkeologiska åtgärder krävs inför exploatering av det utredda området.

LITTERATUR

Bramstång, Carina 2001. *Övergiven gård i Uggledal, Askim. Västergötland, Askim socken, RAÄ 239.* UV Väst rapport 2001:3. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar.

Edvinger, Kjell 1998. *Utredning inför uppförande av detaljplan för bostäder. Västergötland, Göteborgs kommun, Askims socken, Hästebäck 1:3, 1:4 och 1:5, Raä 239 och 240.* Arkeologiska utredningar UV Väst 1998:2. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar.

BILAGA 1. Schaktbeskrivning

Schaktnr	Lagerbeskrivning (m)	Fynd/anläggningar
S1	0-0,3 (0,5) Matjord, delvis påförd med kolstänk och lerfläckar. Under detta kommer fläckvis ett några mm tjockt gråbrunt, sotigt lager. 0,3-(0,6) Gul lera	Enstaka yngre rödgods, flintgods och övrig flinta i matjorden.
S2	0-0,3 (0,4) Matjord, kolstänk i botten 0,3-(0,55) Gul lera	Enstaka tegelflis i matjorden.
S3	0-0,4 Matjord 0,4-(0,5) Rödgul lera	
S4	0-0,25 (0,4) Matjord 0,25- Lera	
S5	0-0,25 Matjord 0,25- Lera	
S6	0-0,35 Matjord 0,35-(0,5) Lera	
S7	0-0,35 Matjord 0,35- Grågul lera	
S8	0-0,35 Matjord, kolstänk i botten 0,35-(0,5) Lera	
S9	0-0,30 Matjord 0,30-(0,45) Lera	
S10	0-0,2 Matjord 0,2-(0,4) Lera	
S11	0-0,3 Matjord, enstaka kolstänk i botten 0,3-(0,4) Lera	
S12	0-0,3 Matjord 0,3-(0,4) Lera	Enstaka tegelflis och yngre rödgods
S13	0-0,35 Matjord, kolstänk i botten 0,35- Lera	Ett fragment ostindiskt porslin
S14	0-0,35 Matjord 0,35- Lera	Ett fragment ostindiskt porslin
S15	0-0,3 Matjord 0,3-0,4 Gul lera 0,4- Blå lera	
S16	0-0,35 Matjord 0,35- Lera	Ett fragment ostindiskt porslin
S17	0-0,3 Matjord, kolstänk i botten 0,3-(0,5) Lera	Fyra fragment brända ben
S18	0-0,35 Matjord, kolstänk i botten 0,35- Lera	

Schaktnr	Lagerbeskrivning (m)	Fynd/anläggningar
S19	0-0,3 Matjord 0,3- Lera	Ett fragment ostindiskt porslin
S20	0-0,3 Matjord 0,3-(0,5) Lera	
S21	0-0,3 Matjord 0,3-(0,4) Lera	
S22	0-0,25 Matjord 0,25-(0,35) Lera	Ett fragment flintgods
S23	0-0,2 Matjord 0,2- Lera	
S24	0-0,25 Matjord, något kolstänk i botten 0,25-(0,4) Lera	
S25	0-0,3 Matjord, något kolstänk i botten 0,3-(0,4) Lera	Enstaka tegelflis, glas, moderns porslin. I botten modern nedgräv-ning med fynd av glas och tegelflis.
S26	0-0,3 Matjord 0,3-(0,55) Lera	Ett fragment yngre rödgods
S27	0-0,3 Matjord, kolstänk i botten 0,3-(0,55) Lera, enstaka stenar	
S28	0-0,25 Matjord, lerig 0,25-(0,5) Lera	
S29	0-0,3 Matjord, lerig 0,3-(0,5) Lera, enstaka stenar	
S30	0-0,25 Matjord 0,25-0,45 Grusig sand 0,45-0,6 Siltig sand 0,6-(0,8) Lera	
S31	0-0,3 Matjord, lerig 0,3-(0,5) Lera	
S32	0-0,25 Matjord, mycket lerig 0,25-(0,4) Lera	
S33	0-0,2 Matjord, lerig 0,3-(0,4) Lera	
S34	0-0,3 Matjord, lerig 0,3-(0,4) Lera	
S35	0-0,4 Matjord, lerig 0,4-(0,6) Lera, siltig	Ett flintavslag
S36	0-0,15 Matjord/humus 0,15-0,3 Grusig silt 0,3-(0,4) Lera	Avslag med retusch, osäker

S37	Östra delen: 0-0,25 Matjord 0,25-0,35 Gul lera 0,35- Grå lera Västra delen: 0-0,25 Matjord 0,25-0,65 grus och lera omväxlande i linser. Gruset sluttar ned mot öster 0,65-(0,8) Lera	
S38	0-0,2 Matjord 0,2-(0,4) Lera	
S39	0-0,2 Matjord 0,2-(0,4) Lera	
S40	0-0,3 Matjord, siltig 0,3-0,35 Lera med gruslinser 0,35-(0,5) Lera	
S41	0-0,5 Matjord 0,5-(0,6) Lera	Ett fragment yngre rödgods
S42	0-0,5 Matjord 0,5-(0,55) Lera	Tre stenblock, ca 0,5-1,0 m långa och 0,5-0,7 m breda påträffades under matjorden, i öst-västlig linje. Fynd av enstaka tegelflis, sentida glas, flintgods.
S43	0-0,5 Matjord	Ett stenblock, 0,6 m i diam, påträffades 0,15 m under matjorden, liggande på leran. Sannolikt del av samma kostruktion som i S42. Ö om stenblocket låg en delvis bränd brädkonstruktion, beklädd med plast. Fynd av ett fragment ostindiskt porslin.
S44	0-0,15 Matjord 0,15-(0,25) Lera	
S45	0-0,2 Matjord 0,2-(0,5) Lera	
S46	0-0,7 Matjord 0,7-(0,8) Lera	
S47	0-0,35 Matjord 0,35-0,45 Sandig, grusig silt 0,45-(0,55) Lera	
S48	0-0,4 Matjord 0,4-0,45 Sandig silt 0,45-(0,6) Lera	

S49	0-0,35 Matjord 0,35-(0,55) Lera	Ett större stenblock, ej in situ, tillhörigt samma konstruktion som i S42-43? Fynd av ett fragment vardera av ett kritpipsskaft, ostindiskt porslin, lergods, flintgods och sentida glas.
S50	0-0,3 Matjord 0,3-0,4 Lera, påförd 0,4-0,6 Matjord 0,6-(0,85) Lera	
S51	0-0,25 Matjord 0,25-(0,3) Lera	
S52	0-0,5 Påförda massor 0,5-(0,75) Lera	